

3.12.2019

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle

Suomen Punaisen Ristin lausunto

Asia: Suomen osallistuminen EU:n EUNAFOR MED –kriisinhallintaoperaation esikuntatehtäviin

Suomen Punainen Risti kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen osallistumisesta EU:n EUNAFOR MED –kriisinhallintaoperaation esikuntatehtäviin.

Kansainvälisesti Punaisen Ristin erityisasema perustuu sodan uhrien suojelemiseksi solmittuihin neljään Geneven yleissopimukseen vuodelta 1949 ja niitä täydentäviin kolmeen lisäpöytäkirjaan vuosilta 1977 ja 2005.

Suomen Punainen Risti on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka oikeudellisesta erityis- asemasta on Suomessa säädetty lailla (238/2000) sekä sen nojalla annetulla tasa- vallan presidentin asetuksella (827/2017). Suomen Punaista Ristiä koskevan asetuk- sen 2 §:n mukaan järjestön tarkoituksena on suojella elämää ja terveyttä sekä puo- lustaa ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia kaikissa oloissa, auttaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia inhimillisten kärsimysten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi, ja tu- kea ja avustaa viranomaisia ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Suomen Punainen Risti on osa kansainvälistä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikettä, joka toimii kaikkialla maailmassa yhteisten periaatteiden mukaan. Kansalli- set yhdistykset tukevat siirtolaisia eri tavoin matkareittien varrella lähtömaasta Suo- meen saakka. Kotimaassa Suomen Punainen Risti toimii siirtolaisten tukena heidän oikeudellisesta asemastaan riippumatta ja järjestää maahanmuuttajien kotoutumista tukevaa toimintaa, avustaa maahan saapuvien kiintiöpakolaisten vastaanotossa sekä ylläpitää vastaanottokeskuksia Maahanmuuttoviraston toimeksiannosta. Suomen Pu- nainen Risti on maan suurimpia valmiusorganisaatiota, ja tässä yhteydessä se myös muun muassa ylläpitää valmiutta laajamittaisen maahantulon varalta.

Viimeisten kuuden vuoden aikana sadat tuhannet ihmiset ovat lähteneet vaaralliselle matkalle ylittämään Välimerta, monet paetakseen aseellista selkkausta, ihmisoikeus- loukkauksia, luonnonkatastrofeja tai äärimmäistä köyhyyttä. On inhimillinen trage- dia, että lähes 20 000 heistä on hukkunut tai kadonnut merellä.¹ Kaikkien menehty- neiden määrää ei tiedetä, mutta vaikutukset eivät rajoitu kuolleisiin vaan ulottuvat heidän perheisiinsä ja läheisiinsä. Suurta osaa menehtyneistä ei ole tunnistettu, ei- vätkä perheet ja läheiset ole päässeet suremaan ja käsittelemään menetystä.² Mat- kalla siirtolaiset joutuvat myös usein vakavien ihmisoikeusloukkausten kuten kidu- tuksen, ihmiskaupan, seksuaalisen tai muun hyväksikäytön uhreiksi.³

Suomen Punainen Risti haluaa muistuttaa, että valtiot ovat Punaisen Ristin ja Punai- sen Puolikuun kansainvälisessä konferenssissa vuonna 2011 sitoutuneet

¹ <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>

² <https://www.iom.int/news/limbo-poor-identification-missing-leaves-bereaved-families-mediterranean-migrants>

³ <https://www.unhcr.org/5d1327ab7.pdf>

Suomen Punainen Risti, Keskustoimisto
Tehtaankatu 1 a, 00140 Helsinki, PL 168, 00141 Helsinki
Puhelin 020 701 2000 Faksi 020 701 2310

Finlands Röda Kors, Centralbyrån
Fabriksgatan 1 a, 00140 Helsingfors, PB 168, 00141 Helsingfors
Telefon 020 701 2000 Telefax 020 701 2310

Y-tunnus / FO-nummer 0116988-7

3.12.2019

menettelyihin, jotka takaavat turvallisen ja ihmisarvoisen kohtelun kaikille siirtolaisille valtion rajoilla, erityisesti silloin, kun nämä menettelyt saattavat johtaa kansainvälisen suojelun kieltämiseen.⁴ Valtioiden maahanmuuton rajoittamisessa ja kontrollissa on pyrittävä rajoittamaan niiden aiheuttamia kielteisiä humanitaarisia vaikutuksia ja noudatettava kansainvälisen oikeuden velvoitteita, erityisesti palautuskieltoa.

Ihmishenkien pelastamisen täytyy tällä hetkellä olla ensisijainen tavoite Välimerellä. Suomen ja Euroopan unionin tulee ryhtyä kiireellisesti toimiin, jotta tarpeettomat ihmishenkien menetykset voidaan estää. EUNAVFOR MED Sophia -operaatiossa on pystytty pelastamaan kymmeniätuhansia ihmisiä merihädästä. Maaliskuusta lähtien operaatiolla on kuitenkin ollut käytössä vain ilma-aluksia ja laivojen puuttuminen on merkinnyt pelastustoimien päättymistä.

Valtioilla on velvollisuus avustaa ja pelastaa ihmisiä merihädässä. Suomen tulee tukea ja edistää aktiivisesti ratkaisuja, joilla meripelastus Välimerellä turvataan järjestelmällisesti. Tällä hetkellä kansalaisjärjestöille on jäänyt merkittävä rooli Välimeren meripelastustehtävissä. Suomen Punainen Risti pitää erittäin huolestuttavana myös julkisuudessa käytävää keskustelua avustustoiminnan kriminalisoinnista. **Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden täytyy pidättäytyä estämästä ja haittaamasta elintärkeitä etsintä- ja pelastustehtäviä Välimerellä**, sillä tämä ei ole sopusoinnussa valtioiden oikeudellisen tai moraalisen velvollisuuden kanssa avustaa ja pelastaa merihätään joutuneita ihmisiä.

Suomen Punainen Risti haluaa myös huomioida, että EUNAVFOR MED Sophia -operaatiossa Libyan rannikkovartioston kouluttamisella on merkittävä osa. Ulkoministeriön muistion mukaan Libyan rannikkovartioston lisääntynyt etsintä- ja pelastustoiminta on osaltaan laskenut keskeisen Välimeren reittiä käyttävien ihmisten määrää. Muistiossa viitataan myös erittäin epävakaiseen turvallisuustilanteeseen Libyassa. **Tässäkin tilanteessa ensisijaista tulee olla etsintä- ja pelastustoiminnan turvaaminen Välimerellä niin, että siirtolaisten ihmisoikeuksia kunnioitetaan.** Tilanteen johdosta UNHCR on evakuoinut maan säilöönottokeskuksista siirtolaisia ja pyrkinyt sijoittamaan heitä uudelleen. Myös Suomeen uudelleen sijoitetaan evakuoituja henkilöitä hätätapauksina.

Euroopan unionin neuvottelut Dublin III -asetuksen uudistuksesta, joka loisi pysyvän vastuunjaon Euroopan unionin maiden välillä, eivät ole johtaneet lopputulokseen. Malta, Ranska, Saksa ja Italia sopivat 23. syyskuuta 2019 uudesta väliaikaisesta järjestelystä, jossa osallistuvat valtiot sitoutuvat uudelleen sijoittamaan ennalta ilmoittamansa määrän mereltä pelastettuja ihmisiä. Menettelyn tarkoituksena on turvata pelastuslupien mahdollisuus jättää pelastamansa henkilöt satamaan, jossa nämä ovat turvassa ja saavat ihmisarvoisen vastaanoton ennen uudelleensijoitusta. Järjestely edellyttää, että sillä on laaja tuki Euroopan unionin jäsenvaltioissa. **Suomen Punainen Risti kehottaa Suomea Euroopan unionin puheenjohtajamaana näyttämään esimerkkiä ja liittymään mukaan järjestelyyn.**

Samalla Suomen Punainen Risti haluaa myös erityisesti muistuttaa, kuten se on yhdessä Punaisen Ristin ja Puolikuun liikkeen kanssa useasti todennut yhteisiin kokemuksiin perustuen, että perimmäinen syy, miksi ihmiset lähtevät erittäin vaaralliselle

⁴ [Resolution 3 adopted at the 31st International Conference of the Red Cross and Red Crescent in November 2011](#)

Suomen Punainen Risti, Keskustoimisto
Tehtaankatu 1 a, 00140 Helsinki, PL 168, 00141 Helsinki
Puhelin 020 701 2000 Faksi 020 701 2310

Finlands Röda Kors, Centralbyrån
Fabriksgatan 1 a, 00140 Helsingfors, PB 168, 00141 Helsingfors
Telefon 020 701 2000 Telefax 020 701 2310

Y-tunnus / FO-nummer 0116988-7

punainenristi.fi
rodakorset.fi

Suomen Punainen Risti kuuluu
Punaisen Ristin ja Punaisen
Puolikuun yhdistysten
kansainväliseen liittoon.

Finlands Röda Kors hör till
Internationella rödakors- och rödahalvmånefedera-
tionen.

3.12.2019

matkalle ja turvautuvat salakuljettajien palveluihin, on **turvallisten väylien puute**.⁵ Suomen Punainen Risti kehottaa ryhtymään toimiin, joilla mahdollistetaan ihmisten pääsy maahan silloin, kun heillä on tähän perusteltu ja oikeutettu tarve. Tällaisia toimia ovat erityisesti YK:n pakolaisjärjestön kanssa yhteistyössä pakolaisten uudelleensijoittaminen, perheenyhdistämisen esteiden purkaminen ja humanitaarisen viisumin käyttöönotto. **Suomi on jo päättänyt kasvattaa uudelleensijoittamispaikkojen määrää, mikä on oikeansuuntainen toimi.** Kiintiöpaikkojen määrä nosto on kuitenkin vähäistä tarve huomioiden. Esimerkiksi mahdollisuus perheenyhdistämiseen on tällä hetkellä erittäin rajoitettua oikeudellisten ja käytännöllisten esteiden johdosta. Korkeat toimeentulorajat ja vaikeudet asioida asiaa käsittelevissä edustustoissa estävät hyvin usein perheen yhdistämisen.

Humanitaarisen viisumin käyttöönotto osana Euroopan unionin oikeusjärjestystä on toivottava ratkaisu, sillä se mahdollistaisi viisumin turvapaikan hakemista varten. Tällöin matka Euroopan unionin maahan, jossa turvapaikkahakemus käsiteltäisiin, olisi turvallinen, eikä syntyisi tarvetta turvautua salakuljettajien palveluihin ja siten rahoittaa salakuljetuksen harjoittajia. **Suomen Punainen Risti kehottaakin jo ennen Euroopan unionin ratkaisuja selvittämään edellytykset ja vaadittavat käytännön järjestelyt, joilla humanitaarinen viisumi voitaisiin ottaa käyttöön kansallisena ratkaisuna.**

Kristiina Kumpula
pääsihteeri

⁵ <https://redcross.eu/positions-publications/addressing-the-vulnerabilities-linked-to-migratory-routes-to-the-european-union.pdf>

